

Presentació de la Fundació Frederic Mompou

Saló de Cent, Ajuntament de Barcelona
20 de març de 2007 a les 19h.

Fundació
Frederic Mompou

Presentació de la Fundació Frederic Mompou

Fundació
Frederic Mompou

Un orgull per Barcelona

Diu la llegenda, i és una llegenda certa, que el jove Frederic Mompou donava el punt d'afinació a les campanes que el seu avi Dencausse fonia en la cèlebre fàbrica de Barcelona, que ha donat veu als campanars de tot arreu. M'agrada aquesta imatge, perquè potser és l'arrel de la música de Mompou, tan lligada a les coses essencials i despullades, a la petita màgia popular, a l'esforç d'extreure el màxim d'emoció amb el mínim d'elements. Com les campanes Dencausse, la música de Mompou ha portat el so de Catalunya al món sencer.

Mompou representa molt bé la Barcelona de començaments del segle XX, que tinc la intuïció que va marcar de forma roent la seva personalitat. Reservat com a bon fill de la discreta burgesia catalana, enlluernat per la potència cultural de París –se n'hi va com tants altres artistes barcelonins–, creatiu, educat, un home sensible arrossegat per la força d'una ciutat, Barcelona, que gairebé s'estava inventant a si mateixa. Una generació de músics notables s'hi reunia, treballava i somiava, i en definitiva donava a Barcelona un protagonisme en el món tan difícil, tan exigent de la música clàssica.

Per això és bo que la ciutat perpetui el nom de Mompou, i tot el que representa, primer en el premi internacional als joves compositors i ara en la Fundació Frederic Mompou, abocada a ajudar noves generacions de músics, amb la complicitat de les Joventuts Musicals de Barcelona, una institució que fa anys que treballa amb solvència exquisida en aquest camp. La presència de Carme Bravo, vídua de Mompou, al davant de la Fundació segella la fidelitat amb l'obra i la memòria del mestre.

Barcelona s'enorgulleix d'aquesta mena d'iniciatives, que són les que donen a la ciutat un gruix humà i cultural irrenunciable. És en la continuïtat que afermen les noves generacions que una cultura s'enforteix i esdevé nutrient i estímul per tota la col·lectivitat. Desitjo a la Fundació Frederic Mompou tota mena d'èxits, ja que dono per descomptada la il·lusió del seu patronat, que és la il·lusió de Barcelona per aquesta mena de projectes.

Jordi Hereu

Alcalde de Barcelona

Frederic Mompou

Apunts Biogràfics

Frederic Mompou, ha estat segurament, el músic català més universal del nostre temps. Amb plena formació pianística descobreix la música del seu temps a la Sala Mozart de Barcelona al sentir un concert de Gabriel Fauré i se li desperta la vena compositora. Passaran dos anys de provatures fins que troba un acord propi. L'acord metàl·lic que recorda el familiar toc de campanes. Ara comença la seva vocació creativa.

Va a París per primera vegada l'any 1911, a l'octubre, i si queda tot el curs. Treballa amb Ferdinand Motte-Lacroix (que serà també al cap dels anys el seu principal propagandista al estrenar les seves obres) torna al curs següent però deixa París per la Gran Guerra i ja s'instal·la definitivament amb els seus pares a Barcelona. I compona *Impresiones Intimas, Pessebres, Scenes d'Enfants, Suburbis, Cants Màgics...*

Es tracta amb d'altres músics joves catalans Blancafort, Toldrà, Gerhard etc... que després crearan el grup dels vuit amb B.Samper, A. Grau, Lamote de Grignon i Gibert Camins.

I l'esclat públic és a París quan el seu mestre Motte-Lacroix estrena obres seves al concert del 15 d'abril de 1921 amb gran èxit de crítica. El seu nom sonarà tant com els francesos Ravel, Debussy, Fauré, Satie etc... I també la vida d'alta societat obligada.

Però ell, introvertit i un gran tímid, amb molts problemes de comunicació i davant de la nova música, sobretot de l'escola de Viena, entra en crisi creativa l'any 1933.

Torna a Barcelona l'any 1941 (i ja fins l'any 1987 de la seva mort), coneix a la que serà la seva esposa i torna a compondre tancant el parèntesi de sequera eixorca. Ja és Frederic Mompou.

La seva obra l'ha fet mereixedor d'innombrables guardons, premis i publicacions.

Glossa

Glossar un personatge conegut, com Frederic Mompou, és difícil sense tenir en compte el que d'altres han dit sobre ell i la seva obra. I per donar una visió original i nova, encara més.

Així, Josep Pla deia d'ell: "En semblà sempre un home molt distingit, d'una admirable gràcia i una elegància natural. Sempre molt ben vestit, d'una distinció apagada, molt reflexiu, estrateg de la música fins a extrems d'una admirable lucidesa". I de la seva obra, diu: "Mompou ha escrit un quadern titulat *La música callada*. És un títol paradoxal, que ha estat discutit, és clar. Però potser no es més que aparentment paradoxal. La Música i el silenci són dues coses indestriables. Escriure una forma musical clara, geomètrica, dibuixada davant i sobre el fons del silenci còsmic –àton o sord– però respectant la seva presència formidable, és una especulació mental de gran importància. Música i silenci son indestriables-inseparables."

Quasi mig segle abans, a París, un crític, Emile Vuillermoz, veritable guia del gust musical, va escriure referint-se als seus *Cants Màgics* i en les facetes d'autor i intèrpret: "He aquí un músico de calidad. Uno de estos artista raros que trasforman todo lo que tocan y que sacan sortilegios y evocaciones mágicas de los elementos musicales más sencillos y más sensuales. Uno de estos seres que son creados evidentemente para arrancar una alma a todos los sonidos difundidos de la naturaleza... Frederic Mompou es un poeta del piano. Ningún otro instrumento le ha apetecido todavía. Este joven compositor no ha escrito nada para la voz humana y no ha pedido nada todavía a la orquesta..."

Així està escrit l'any 1921 en motiu d'un concert de Mompou a París i com tots sabem la seva obra es va estendre per aquests camps encara no llaurats. I acaba "Frederic Mompou recorre sin ruido los campos de la música cien veces explorados y que parecen áridos y estériles pero los largos dedos, finos y titubeantes que tiende por encima del piano, hacen soñar con la varita de avellano de los zahoríes: tienen poder adivinatorio. Y hay una voluptuosidad extraña al verlos descubrir repentinamente, en un rincón perdido del piano, una fuente de frescor, una agua limpia y cristalina que se derrama murmurando y hace escuchar una canción dulce y persuasiva que el oído no puede olvidar jamás."

I encara, Pere Gimferrer, l'acadèmic, escrivia el 1979 al Correo Catalán, "diríais, tantos lo han dicho, que tiene algo de pájaro. El perfil, sin duda; quizá la actitud, los gestos; incluso, con frecuencia, el modo de vestirse, que, con una inveterada tendencia a la

nocturnidad, recorta esta figura alta y delgada, como una sombra chinesca sobre el papel de lija oscuro del cielo de la noche. No habla mucho; o, para ser exactos, habla, más que con las palabras con unos cuantos gestos mínimos de la mano, con una sonrisa, con una mirada rápida y precisa de soslayo, a la vez enormemente concreta y del todo fuera del mundo. Pero, aun más que con todo esto, habla con las pausas, el silencio, la lejanía atenta y frágil. Habla escuchando y callando...”

I continua la seva poètica ressenya amb “precisamente así –habían dado ya las doce– sin encender apenas ninguna luz, hace unos cuantos años, nos tocaba una noche las variaciones sobre un tema de Chopin. En la penumbra ni el era del todo visible, y con frecuencia parecía incierta la frontera entre el puro silencio nocturno, propuesto al oído, y aquellos que el piano insertaba en él. Ni los sonidos ni el músico estaban ahí del todo ni dejaban de estar; a punto de no ser, o quizá antes de ser, en la frágil región donde vive la poesía no cercada por la palabra ni por el concepto.”

Em penso que aquests autors han retratat Mompou, el seu aspecte, la seva ànima, la seva obra. Però queda del personatge l'home tímid, introvertit, lector dels místics castellans, però també amb una gran ironia, amb l'humor soterrat tan barceloní i cosmopolita de la seva època. Per exemple en una carta als pares el 16 de gener de 1924 explica un convit al palau dels barons de Rothschild a París: “...Al ser dalt de l'escalinata vermella més criats i altres portes immenses i massisses que s'obren. Llavors en trobo en una sala grandiosa, deserta i tota plena de Rembrandts. Un altre criat em fa travessar dues sales més on es distingeixen clarament una sèrie de Watteaus i altres mil meravelles, i per fi arribo al saló on estaven tots els convidats, doncs en Viñas i jo vam ser els últims. Tot seguit el baró i la baronessa van rebre'm amb paraules d'admiració... En fi, molt amables. Van començar les presentacions... érem vint-i-quatre a taula i no recordo tots els noms. Cada u forma el seu grup. Jo vaig estar amb la marquise de Polignac, que és molt simpàtica i va invitar-me a la seva finca de Reims.

A l'hora de sopar el baró de Rothschild va iniciar la comitiva, jo vaig acompanyar a la comtessa de Munt. L'efecte del menjador era meravellós, amb immensos tapissos. La taula amb una gran centre de plata, amb canelobres de plata i espelmes. Tota la taula era adornada amb figures de porcellana. Cinc criats servien el sopar silenciosament. Jo seia entre la Munt i la Rothschild, amb qui vaig tenir tema llarg sobre els nervis! Després de sopar, la comitiva

va passar al gran saló dels Rembradts. La senyores amb trajos estupends i amb una fortuna de joies sobre cada una d'elles.

Més tard va venir el corresponent atraco i vam passar al saló de música. En Viñas va tocar primer i després vaig tocar jo. El baró, abans de tocar va repetir-me la joia que era per ell i per tots els presents veure'm assegut al seu piano.

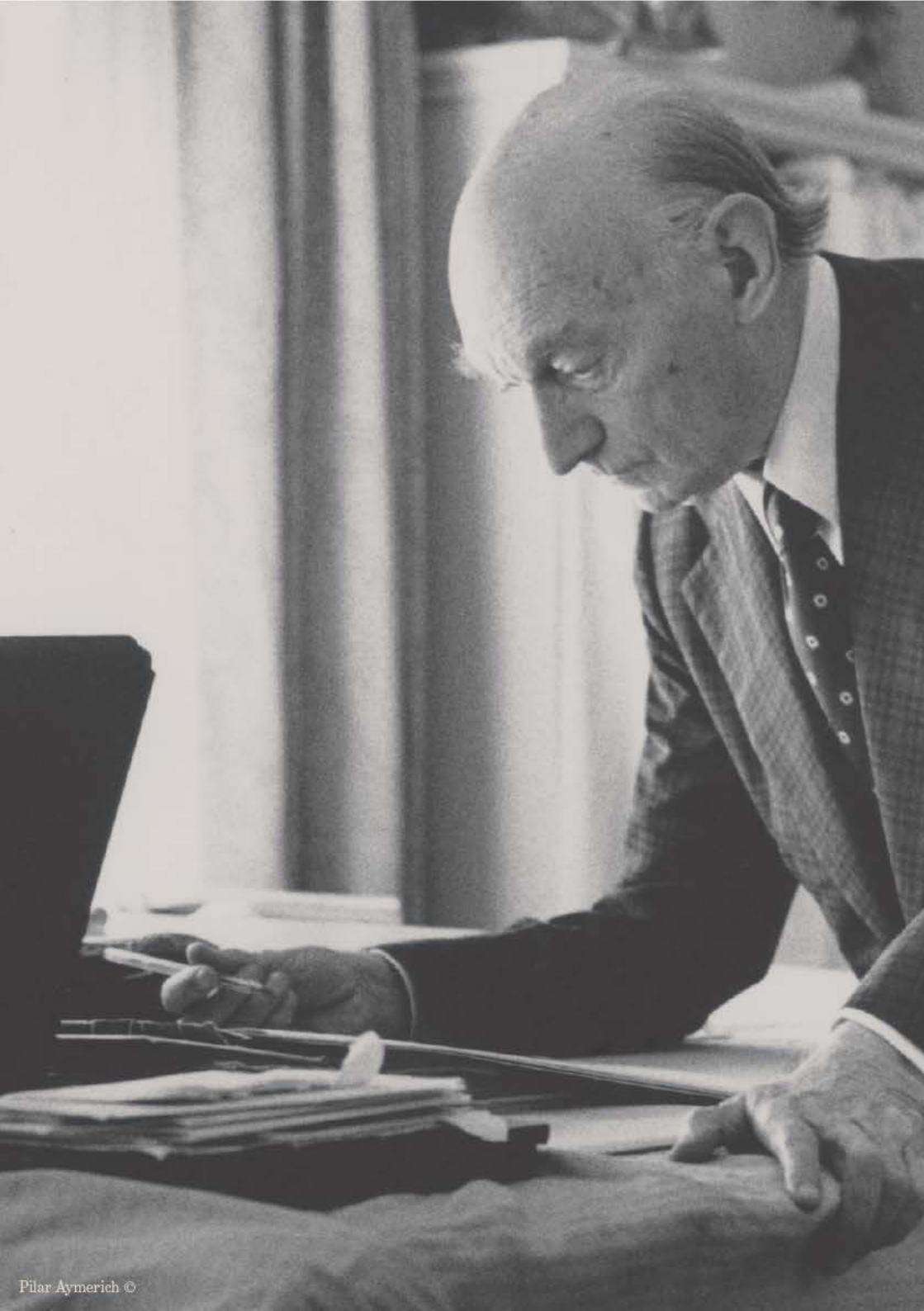
Vaig tocar amb gran èxit. I és clar que en els fons és un èxit de *Noies al jardí*. En Rothschild va assegurar-me que va ser l'èxit de la temporada passada. En fi, res.”

I quan coneix a Paul Valéry, diu: “Conocí por primera vez a Paul Valery en un almuerzo íntimo en casa de unos amigos, los príncipes Bassiano, para festejar su ingreso en la «Academia», máximo honor y título que en Francia consagra definitivamente a un literato. Recuerdo que me pregunto que si mi cuaderno de *Charmes* tenía relación con sus poesías bajo el mismo título. Hubiese preferido haber podido contestarle afirmativamente, pero tuve que confesarle con cierta pena y algo avergonzado, que ignoraba la existencia de su *Charmes* en la época en que yo compuse mis *Charmes*. Acto seguido le dije que sería un placer para mí escribir unas canciones sobre textos de sus *Charmes*... el último encargo recibido de la Comisaría General de música conjuntamente con Joventuts Musicals de Barcelona, para una obra destinada al presente festival de música (el 1972) decidió el cumplimiento de mi promesa... como decimos en catalán «Deu n'hi do».”

Imaginem-nos a Mompou tímid i nerviós davant d'una figura tan important com Valéry, que el felicita per la seva obra creient-ne un homenatge, confessant-li que no coneix la seva obra.

Joan Millà i Francolí

Vice President de la Fundació Frederic Mompou
President de Joventuts Musicals de Barcelona

Programa

Marisa Martins, mezzo soprano
Mac McClure, piano

Cantar del Alma

Combat del somni

- Damunt de tu només les flors
- Ara no sé si et veig encar
- Jo et presentia com la mar

Comptines

- Dalt d'un cotxe
- Margot la pie
- Frédéric tic tic

Marisa Martins

La mezzo soprano hispano-argentina inicià el estudis a Buenos Aires, on va néixer, i els continuà al Conservatori Superior de Barcelona amb Myriam Alió i Manuel García Morante. Ha actuat al Gran Teatre del Liceu de Barcelona, Teatro de la Zarzuela de Madrid, Teatre de la Monnaie de Brussel·les, Rossini Opera Festival de Pesaro, Festival Mozart de A Coruña, entre d'altres. En el 250 aniversari de Mozart, debutà al Festival de Salzburg. Intervé en produccions de música i dansa contemporània a diferents ciutats del tot el món: Basilea, Lucerna, Berlín, Colònia, New York i Innsbruck entre altres.

Mac McClure

Va néixer a Florida, EEUU. Comença els estudis amb Consuelo Colomer, i els continua amb Michael Zenge i Phyllis Rapperport. Al 1986 es trasllada a Barcelona i estudia amb Carlota Garriga a l'Acadèmia Marshall. Ha treballat amb Alicia de Larrocha el repertori espanyol i clàssic. Ha estrenat obres de Montsalvatge, Mompou, Morera, Arauco, Borràs, Henze, Bertran, Mesa, Taverna-Bech, Garriga, i Turull. Ha enregistrat nombrosos CD entre els que destaquen les primeres gravacions mundials les cançons d'Isaac Albéniz. Actua a Espanya, Europa, i al continent americà actuant en nombrosos festivals i en classes magistrals a diverses universitat i conservatoris.

Frederic Mompou, un referent musical del segle XX

Frederic Mompou i Dencausse (1893-1987) figura en els diccionaris com a «pianista i compositor», però és molt possible que la seva pròpia autodefinició no encaixés del tot amb aquestes consideracions professionals. Un dels més internacionals músics catalans, es tenia a si mateix per «trobador» de sonoritats o captador de sons que ell posava en ordre («Jo sóc una música»). No aniria, per tant, molt errada aquella clàssica opinió que explicava el tarannà creatiu de Mompou a partir de les moltes hores que, encara infant, passava a la fàbrica de campanes del seu avi Dencausse, escoltant les etèries sonoritats dels instruments en procés d'afinació.

La seva doble procedència franco-catalana i la seva formació vinculada als corrents impressionistes francesos dels anys previs i posteriors a la Gran Guerra el van fer un autor dotat de l'encant que en aquells anys tenia qualsevol creador que havia passat llargues temporades a la capital francesa.

A Barcelona les dificultats per fer-se conèixer i, sobretot, apreciar, eren superiors que a París, on el concert que el seu mestre Ferdinand Motte-Lacroix va fer el 15-IV-1921 a la Salle Érard i que va tenir una rebuda molt substancial en la societat musical del moment, en especial per part del crític Émile Vuillermoz (*Poeta del piano*), però l'estètica innovadora que aportaven les seves obres vinculades a la intimitat, als paisatges suburbials i a la tradició popular catalana desenvolupada amb uns medis de gran simplicitat, que qüestionaven la retòrica ampul·losa wagneriana, foren decisives entre els seus.

Mompou i el seu amic, quatre anys més jove, Manuel Blancafort (1897-1987) representaven la modernitat internacional que removia la tradició casolana i de menor volada que regia en els anys 20 i 30 a la capital catalana. Uns anys tan decisius en la història de la música catalana tingueren, doncs, com a referent aquell Mompou que brillava per la seva postura distant i les seves maneres creatives centrades en la pròpia estètica al marge de corrents avantguardistes inquietants o de tradicionalismes reiteratius.

En la postguerra, quan la represa de la rica vida musical anterior semblava una tasca titànica, Mompou, que retornà a Barcelona el 1941, se sumà, ja com a germà gran, a les iniciatives de les noves generacions capaces de posar en marxa projectes agosarats com el Cercle Manuel de Falla (1947-1955) –a l'Institut Francès, naturalment,– el Club 49, les Joventuts Musicals de Barcelona i tota altra iniciativa en què sempre hi figurava el compositor.

Aquells anys serviren, a més, per consolidar la seva creació amb obres de major complexitat creativa, al capdavant de les quals sens dubte figura la *Música Callada* (1959-1967), que l'ha portat al cim de la creació pianística hispànica del segle XX.

La seva longevitat, aparellada amb la de Manuel Blancafort, el seu gran amic, amb qui mantingué una correspondència que ara amb la Fundació Mompou es podrà estudiar i publicar, el consolidà com el pare indiscutible que rebia homenatges de tot arreu, era respectat per totes les famílies musicals i era objecte d'estudis, comentaris i enregistraments sonors. A la seva mort no cessaren tampoc els homenatges nacionals i internacionals, com ara el Festival Mompou celebrat el novembre de 1991 a París, organitzat pel Casal de Catalunya de París i la Société Française de Musique Contemporaine.

Ara, amb la institucionalització de la Fundació Mompou, unida a Joventuts Musicals de Barcelona, la més important entitat de promoció musical des de la postguerra fins a l'actualitat, es garanteix una continuïtat tant en l'aspecte concertístic com en el documental, que beneficiarà la música catalana, espanyola i internacional.

Xosé Aviñoa

Catedràtic de la Universitat de Barcelona

Havia de dir...

Havia de dir:

Avui és el dia més feliç de la meva vida,
però no podrà ser.

Tot el meu cap està emocionat

i pendent d'aquest moment, però ho haig d'intentar.

Donar les gràcies és molt difícil en un acte com aquest
i de tanta importància.

Dintre meu viu tota una història lligada a una música,
feta de música, paisatge i llum.

Frederic Mompou diria solament

moltes gràcies per la vostra acollida.

Jo solament diria,

de tot cor,

gràcies amics per la vostra presència

i assistència amb una llàgrima d'agraïment.

La cosa s'ho mereix.

Carmen Bravo i Roy

Fundació Privada Frederic Mompou

Creada el 12 de juny de 2006, per la Sra. Carme Bravo i Roy,
Joventuts Musicals de Barcelona i el Sr. Joan Millà i Francolí

Patronat de la Fundació

Presidenta

Sra. Carmen Bravo i Roy

Vice President

Sr. Joan Millà i Francolí

Secretari

Sr. Miquel M. Badal i Valls

Tresorer

Sr. Josep Serra i Millà

Vocals

Sr. Josep Maria Arassa i Baratta

Sr. Ignasi Campà Ferrer

Sra. Maria Dolors Planella Rato

Sr. Kiev Portella i Pons

Sr. Jesús Rueda Azcuaga

Sr. Josep Soler Sardà

**Fundació Privada
Frederic Mompou**

Pau Claris 139 4t 1a
08009 Barcelona
Tel. +34 93 215 36 57
Fax. +34 93 487 29 70
www.fundaciomompou.cat
info@fundaciomompou.cat

Ajuntament de Barcelona